

C/2024/1566

5.3.2024

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Polityka przemysłowa jako instrument zmniejszania zależności i pobudzania unijnego rynku produktów ekologicznych w sektorach zasobo- i energochłonnych”

(opinia z inicjatywy własnej)

(C/2024/1566)

Sprawozdawca: **Matteo Carlo BORSANI**

Współsprawozdawca: **Dirk JARRÉ**

Decyzja Zgromadzenia Plenarnego	25.1.2023
Podstawa prawna	Art. 52 ust. 2 regulaminu wewnętrznego Opinia z inicjatywy własnej
Organ odpowiedzialny	Komisja Konsultacyjna ds. Przemian w Przemysle
Data przyjęcia przez sekcję	9.11.2023
Data przyjęcia na sesji plenarnej	13.12.2023
Sesja plenarna nr	583
Wynik głosowania (za/przeciw/wstrzymało się)	165/0/2

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Unia Europejska (UE) stoi w obliczu wyzwania, jakim jest ograniczenie emisji gazów cieplarnianych i przejście na zieloną gospodarkę. Sektor przemysłowy UE odgrywa w tej transformacji kluczową rolę, ale zmaga się też obecnie z wysokimi cenami energii. Komisja opracowała politykę przemysłową na rzecz Europejskiego Zielonego Ładu, koncentrując się na uproszczeniu przepisów, dostępie do finansowania, podnoszeniu umiejętności i odpornych łańcuchach dostaw.

1.2. Dekarbonizacja społeczeństwa i europejskiej gospodarki może stworzyć pozytywne sprzężenie zwrotne dla sektorów zasobo- i energochłonnych oraz dla środowiska, zwiększając popyt na niskoemisyjne produkty pochodzące z tych gałęzi przemysłu. W idealnej sytuacji umożliwi to bardziej ekologiczny proces transformacji, jeżeli branże zasobo- i energochłonne, inne sektory i gospodarstwa domowe przejdą na zieloną energię, kiedy już będzie dostępna w wystarczających ilościach oraz po rozsądnych i przewidywalnych cenach. Należy zatem jak najszybciej stworzyć nowe ramy regulacyjne dotyczące cen energii, opierające się na niskich cenach energii produkowanej ze źródeł odnawialnych i pozwalające uniknąć powiązania z cenami gazu.

1.3. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) podkreśla potrzebę odpowiedniego zaangażowania sektorów zasobo- i energochłonnych w kształtowanie polityki i w realizację ambitnych celów UE w zakresie neutralności klimatycznej na wszystkich szczeblach. Zaleca, aby opracować politykę sektorową, w której uwzględną się swoiste trudności i potrzeby poszczególnych zasobo- i energochłonnych gałęzi przemysłu. Może to być również możliwe dzięki zwiększeniu koordynacji i spójności między polityką przemysłową, polityką handlową i polityką klimatyczną na szczeblu Komisji Europejskiej.

1.4. Należy unikać powielania przepisów i nadmiernej regulacji, a nowe lub zmienione prawodawstwo UE trzeba poddawać rygorystycznemu sprawdzianowi konkurencyjności, aby uregulowania pozostawiały swobodę działania i aby można było przyciągnąć i utrzymać inwestycje w ekologizację krajowego potencjału przemysłowego.

1.5. EKES zauważa, że Europa co prawda szybko wyznaczyła ambitne cele Europejskiego Zielonego Ładu, jednak powoli aktualizuje warunki ramowe, co utrudnia prędką transformację. Biorąc pod uwagę obecną strukturę, dotyczy to również polityki przemysłowej na rzecz Zielonego Ładu oraz aktu w sprawie przemysłu neutralnego emisyjnie⁽¹⁾, chociaż w niektórych kwestiach, takich jak przyspieszenie wydawania zezwoleń, nastąpiła poprawa.

⁽¹⁾ COM(2023) 161 final.

1.6. W związku z powyższym EKES zaznacza, że bardzo ważne jest również zapewnienie wsparcia finansowego i inwestycyjnego dla zielonej transformacji. Instrumenty polityki tworzenia rynków i polityka konsumencka także mogą zachęcać do przechodzenia na ekologiczne produkty i technologie.

1.7. EKES wskazuje, że aby polityka przemysłowa była skuteczna, konieczne są interwencje zarówno po stronie popytu, jak i podaży. Interwencje po stronie popytu mogą obejmować promowanie elementów pochodzenia europejskiego w produktach, wdrażanie zrównoważonych zamówień publicznych czy tworzenie rynku dla produktów ekologicznych. Interwencje po stronie podaży mogą obejmować stworzenie ram regulacyjnych wspierających modele produkcji opierające się na czystej technologii, ułatwianie generowania i używania energii zdekarbonizowanej oraz wspieranie rozwoju infrastruktury wodorowej. Z punktu widzenia globalnej konkurencyjności unijnego przemysłu, zwłaszcza jego zasobo- i energochłonnych gałęzi, ważne jest również wprowadzenie długoterminowych mechanizmów, które będą ułatwiały produkcję i wykorzystanie zdekarbonizowanej energii elektrycznej i energii po konkurencyjnych w skali światowej cenach oraz zwiększą dostępność tej energii.

1.8. EKES podkreśla, że ambitne cele klimatyczne UE nie zostaną osiągnięte bez równych warunków działania na całym świecie, które można stworzyć dzięki dobrze opracowanej polityce handlowej i silnym instrumentom ochrony handlu. W istocie UE musi podjąć działania wymierzone w nieuczciwą konkurencję ze strony państw trzecich, zacieśniając stosunki handlowe z bogatymi w zasoby partnerami, którzy przestrzegają zasad sprawiedliwego handlu. Należy wzmocnić nadzór rynku, aby zagwarantować zgodność importowanych towarów z wymogami oraz zapewnić zgodność procesów ich produkcji z unijnymi normami i przepisami, również w zakresie zawartości materiałów z recyklingu w tych towarach.

1.9. UE powinna dążyć do osiągnięcia swoich celów klimatycznych przy jednoczesnym wspieraniu wzrostu gospodarczego i tworzenia miejsc pracy. We wszystkich państwach członkowskich należy wdrożyć środki na rzecz podnoszenia i zmiany kwalifikacji pracowników. Inicjatywy, inwestycje i polityka w tym kontekście powinny obejmować również ukierunkowane środki na rzecz społeczności o niskich dochodach, pracowników o niskich umiejętnościach i grup, które stały się podatne na zagrożenia w wyniku transformacji ekologicznej.

1.10. EKES zaleca, aby na szczeblu krajowym w państwach członkowskich rozwijano niezbędne zdolności instytucjonalne i biurokratyczne z myślą o zarządzaniu polityką przemysłową na rzecz Zielonego Ładu, wdrożeniu aktu o przejściu na neutralność emisyjną i stworzeniu rynków ekologicznych.

1.11. Jednocześnie EKES wzywa Komisję i państwa członkowskie, aby ustanowiły strategiczną politykę przemysłową w celu wzmocnienia sektorowej polityki przemysłowej i niezbędnych zmian w systemie zarządzania UE, a także aby przeprowadziły otwartą debatę i owocne dyskusje na ten temat w społeczeństwie obywatelskim. Te debaty powinny być rzeczowe, dostosowywane do celów i potrzeb oraz powinny przynosić rezultaty w najbliższej przyszłości.

1.12. Wszelkie próby utworzenia strategicznej i sektorowej polityki przemysłowej nie powiodą się bez strategicznych danych na temat rozwoju naukowego, technologicznego i sektorowego. EKES zachęca Komisję Europejską, aby rozważyła nowe sposoby i środki gromadzenia i analizowania kluczowych danych na potrzeby rozwoju strategicznej polityki przemysłowej w przyszłości. Komisja powinna również przewidzieć okresowe oceny polityki związanej z dekarbonizacją zasobo- i energochłonnych gałęzi przemysłu, aby mierzyć wpływ na konkurencyjność i odporność gospodarczą UE. Te oceny powinny być przeprowadzane na szczeblu UE i z udziałem partnerów społecznych.

2. Wprowadzenie i kontekst

2.1. W 2019 r. w związku z produkcją przemysłową prowadzoną w UE wyemitowano ok. 3,1 gigaton (Gt) CO₂, co stanowiło mniej niż 9 % światowych emisji CO₂ w tymże roku. Z drugiej strony konsumpcja w UE spowodowała emisję 3,4 Gt CO₂, co odpowiada 10 % światowej emisji dwutlenku węgla. Większość emisji CO₂ pochodzących z wytwarzania towarów importowanych do celów konsumpcji w UE powstaje obecnie w państwach niebędących członkami UE, zwłaszcza w Chinach (27 %), Rosji (12 %) i Stanach Zjednoczonych (8 %) (dane za 2019 r. ⁽²⁾).

2.2. Ekosystem energochłonnego przemysłu obejmuje szeroki zakres branż, takich jak branża chemiczna, stalowa, papiernicza, tworzyw sztucznych, górnictwa, wydobywania i kopalnictwa, rafinacji, cementu, drewna, gumy, metali nieżelaznych, szkła, ceramiki i włókien chemicznych. Te sektory charakteryzują się wysoką energochłonnością oraz wysoką intensywnością emisji dwutlenku węgla; stanowią też punkt wyjścia wielu łańcuchów wartości, dostarczając surowców oraz materiałów przetworzonych i pośrednich. Branże wchodzące w skład ekosystemu energochłonnych gałęzi przemysłu zatrudniają w Europie 7,8 mln osób i zapewniają wartość dodaną w wysokości 549 mld EUR (4,55 % łącznej wartości dodanej w UE). W 2019 r. odpowiadały za 22 % łącznych emisji gazów cieplarnianych w UE.

⁽²⁾ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20220524-1>

2.3. W ramach polityki przemysłowej intensyfikuje się działania mające na celu ograniczenie wpływu działalności gospodarczej na biosferę, jednak kryzys energetyczny sprawia, że państwa UE polegają na innych krajach, które mają niższe koszty energii i większy ślad węglowy. W ten sposób jeszcze szerzej otwiera się drzwi dla konkurentów z regionów o niższych kosztach energii, co prowadzi do gwałtownego wzrostu taniego importu (często o znacznie wyższym śladzie węglowym) i utraty udziału w światowym rynku. Takie działanie może zaszkodzić realizacji Europejskiego Zielonego Ładu i świadczy o tym, że pilnie potrzebna jest stanowcza unijna polityka przemysłowa, która będzie w stanie zapewnić odporność gospodarczą i otwartą strategiczną autonomię.

2.4. W związku z powyższym obecne czasy można postrzegać jako odrodzenie polityki przemysłowej w Europie. Polityka przemysłowa na rzecz Europejskiego Zielonego Ładu, niedawno ogłoszona przez Komisję Europejską, koncentruje się na następujących zagadnieniach:

- przewidywalne i uproszczone otoczenie regulacyjne,
- szybszy dostęp do finansowania,
- podnoszenie umiejętności,
- otwarty handel sprzyjający odpornym łańcuchom dostaw.

2.5. Ponadto akt w sprawie przemysłu neutralnego emisyjnie ma być bodźcem do dokonania ogromnych inwestycji w łańcuchach wartości przemysłu technologii neutralnych emisyjnie, w tym sektorów energochłonnych.

2.6. W ostatnich latach UE podniosła swoje ambitne cele klimatyczne, aby ograniczyć wpływ działalności gospodarczej na biosferę, co doprowadzi do znacznego wzrostu liczby nowych przepisów w nadchodzących latach.

2.7. Skuteczne środki na rzecz podnoszenia i zmiany kwalifikacji pracowników powinny być wdrażane w sposób jednolity na szczeblu UE, podobnie jak polityka pomocy (w tym wsparcie pieniężne lub usługi dla pracowników dotkniętych przemianami w branżach zasobo- i energochłonnych). Potrzebne są również ukierunkowane inicjatywy na rzecz zatrudnienia dla regionów najbardziej dotkniętych transformacją przemysłową, obejmujące społeczności o niskich dochodach, pracowników o niskich kwalifikacjach i grupy, które stały się podatne na zagrożenia w wyniku transformacji ekologicznej.

3. Zarządzanie transformacją w sektorach zasobo- i energochłonnych oraz tworzenie ekologicznych rynków UE

Dekarbonizacja sektorów zasobo- i energochłonnych: kształtowanie polityki w sposób korzystny dla wszystkich

3.1. Wysiłki na rzecz dekarbonizacji w sektorach zasobo- i energochłonnych będą miały decydujący wpływ na cały proces transformacji, zwłaszcza na dużych emitentów gazów cieplarnianych i konsumentów surowców. W związku z tym znaczna redukcja emisji CO₂ pochodzących z sektorów zasobo- i energochłonnych wpłynie na efektywność transformacji, mierzoną jako współczynnik zwrotu zainwestowanej energii (EROI)⁽³⁾, oraz spodziewane skutki dla klimatu wynikające z zastosowania energii ze źródeł odnawialnych.

3.2. Rozwiązania w zakresie dekarbonizacji powinny koncentrować się na szczególnych potrzebach każdego sektora i na specyficznych przeszkodach napotykanym przez niego we własnym procesie przemian. Dlatego najlepszym wariantem może być polityka sektorowa.

3.3. Ponadto Komisja powinna zapewnić koordynację i spójność między polityką przemysłową, polityką handlową i polityką klimatyczną.

3.4. Procesy legislacyjne i regulacyjne stanowią jednak złożone ramy biurokratyczne, co w niektórych przypadkach zmniejsza atrakcyjność zielonych inwestycji dla przemysłu. Aby uregulowania pozostawiały swobodę działania i aby udało się przyciągnąć i utrzymać zielone inwestycje, nowe lub zmienione przepisy UE należy poddawać rygorystycznym sprawdzianom konkurencyjności.

3.5. W tym względzie Komisja powinna przewidzieć okresowe oceny polityki związanej z dekarbonizacją sektorów zasobo- i energochłonnych, aby mierzyć jej wpływ na konkurencyjność i na odporność gospodarczą.

3.6. Stworzenie stabilnych i przewidywalnych rynków oraz stabilnego i przewidywalnego otoczenia biznesowego jest bardzo istotne także dlatego, aby umożliwić sektorom zasobo- i energochłonnym rozpoczęcie dekarbonizacji i wniesienie wkładu w transformację.

⁽³⁾ Współczynnik zwrotu zainwestowanej energii (EROI) to miernik energii netto wytworzonej przez dane źródło energii w stosunku do ilości energii zainwestowanej w jego wydobycie, transport i przekształcenie w formę użytkową, np. ilość energii zużytej do produkcji panelu fotowoltaicznego w porównaniu z ilością energii wytworzonej przez ten panel w całym okresie użytkowania.

3.7. Strategiczne podejście Chin i ogromny sukces amerykańskiej ustawy o obniżeniu inflacji wymagają strategicznej i przekonującej reakcji ze strony Europy. Europę postrzega się jako lidera zielonego programu działań od czasu opracowania Europejskiego Zielonego Ładu w 2019 r. Chociaż UE chciałaby być uznawana za podmiot przodujący w transformacji ekologicznej, jej inwestycje w tej dziedzinie są znacznie mniejsze niż inwestycje Chin i mniej elastyczne niż inwestycje USA. Dotacje związane z produkcją i ulgi podatkowe wprowadzone na podstawie amerykańskiej ustawy o obniżeniu inflacji skłaniają unijne przedsiębiorstwa do przenoszenia inwestycji w zielone technologie do USA ze szkodą dla Europy. Ta musi zreformować system zarządzania, aby móc konkurować z USA i Chinami.

3.8. Ponadto koordynacja między różnymi obszarami polityki powinna być oceniana na bieżąco, a nie tylko w ramach jednego dość długiego procesu.

3.9. Wszelkie próby utworzenia strategicznej polityki przemysłowej muszą opierać się na strategicznych danych dotyczących rozwoju naukowego, technologicznego i sektorowego. Należy rozważyć nowe sposoby i środki gromadzenia i analizowania kluczowych danych na potrzeby rozwoju strategicznej polityki przemysłowej w przyszłości.

Zwiększenie konkurencyjności UE w celu uniknięcia zależności

3.10. W nadchodzących latach UE będzie potrzebowała ogromnych ilości surowców krytycznych i strategicznych, aby spełnić wymogi transformacji ekologicznej i cyfrowej, zachowując swoją otwartą strategiczną autonomię. Zasobo- i energochłonne gałęzie przemysłu są ważnymi dostawcami materiałów i wyrobów wspierających transformację ekologiczną w pozostałych sektorach gospodarki, ale jednocześnie są konsumentami energii odnawialnej i produktów ekologicznych, które będą wytwarzane przez te ostatnie. Dlatego niezbędna będzie stabilna podaż. Ponadto szczególną uwagę należy zwrócić także na produkty rynku niższego szczebla, które mają znaczenie strategiczne i są kluczowe z punktu widzenia dekarbonizacji gospodarki UE.

3.11. W kilku badaniach Unia i Wspólne Centrum Badawcze określiły już produkty i technologie, które są nieodzowne w wysiłkach na rzecz obniżenia emisyjności i które należy uwzględnić przy opracowywaniu przyszłej polityki UE (*). Unijny przemysł konkuruje ze zniekształconym importem z państw trzecich, w których przedsiębiorstwa mogą w niektórych przypadkach korzystać z regulowanych przez państwo cen energii i znacznych dotacji. Kryzys energetyczny w Europie zagraża więc istnieniu europejskiej bazy przemysłowej.

3.12. Unijną politykę klimatyczną i przemysłową należy dostosować, aby wesprzeć zobowiązanie przemysłu UE do redukcji emisji dwutlenku węgla zarówno na szczeblu europejskim, jak i globalnym. Unia musi zatem nadal zapewniać sektorom zasobo- i energochłonnym ochronę przed ucieczką emisji. Ponadto, biorąc pod uwagę pilną potrzebę promowania elektryfikacji procesów przemysłowych, Komisja powinna zmienić wytyczne w sprawie niektórych środków pomocy państwa w kontekście handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych po 2021 r. Wykaz sektorów kwalifikujących się do rekompensaty pośrednich kosztów emisji przenoszonych poprzez ceny energii elektrycznej należy rozszerzyć, aby odzwierciedlić obecne wyższe ceny energii elektrycznej i uwzględnić sektory i podsektory zagrożone ucieczką emisji, które mają znaczny potencjał w zakresie elektryfikacji.

3.13. EKES aprobuje też wniosek Komisji dotyczący rozporządzenia w sprawie ulepszenia struktury unijnego rynku energii elektrycznej w taki sposób, aby zapewniała podstawowe dostawy energii po regulowanych i stabilnych cenach.

3.14. Wreszcie, akt w sprawie przemysłu neutralnego emisyjnie i plan przemysłowy Zielonego Ładu istnieją na papierze, ale w dalszym ciągu trzeba je dopiero przełożyć na interwencje polityczne. UE powinna inwestować w tworzenie niezbędnych zdolności instytucjonalnych i biurokratycznych w państwach członkowskich z myślą o zarządzaniu transformacją w kierunku neutralności emisyjnej i tworzeniu rynków ekologicznych.

4. Rynki ekologiczne i cechy skutecznej polityki przemysłowej UE

4.1. Ambitna ścieżka dekarbonizacji w kierunku neutralności pod względem emisji dwutlenku węgla wiąże się z radykalnym przekształceniem europejskiego przemysłu, a w tym celu należy zwiększyć zdolności produkcyjne i przyspieszyć rozwój technologiczny, pobudzając zwłaszcza inwestycje i tworzenie rynków produktów ekologicznych (w oparciu o wskaźnik śladu węglowego).

(*) Zob. Carrara, S., i in., *Supply chain analysis and material demand forecast in strategic technologies and sectors in the EU – A foresight study*, Urząd Publikacji Unii Europejskiej, Luksemburg, 2023, doi:10.2760/386650, JRC132889.

4.2. Zdekarbonizowana produkcja przemysłowa może znaleźć się w niekorzystnej sytuacji konkurencyjnej w porównaniu z konwencjonalną, wysokoemisyjną produkcją przemysłową. Jest to wynikiem większego ryzyka związanego z wdrażaniem nowych technologii, wyższych kosztów produkcji (kosztów operacyjnych) oraz wyższych kosztów nakładów. Decydenci mają szereg możliwości interwencji po stronie podaży lub popytu w związku z emisjami CO₂. Po stronie podaży mogłoby to obejmować system handlu emisjami (ETS) i mechanizm dostosowywania cen na granicach z uwzględnieniem emisji CO₂ (CBAM), a także wsparcie publiczne na rzecz inwestycji, innowacji, badań i rozwoju oraz nakładów energii. Środki po stronie popytu mogą skupiać się na zielonych zamówieniach publicznych i obejmować w szczególności udzielanie informacji na temat produktów przyjaznych dla środowiska.

Interwencje po stronie popytu

4.3. Komercjalizacja niskoemisyjnych produktów przemysłowych napotyka bariery systemowe. Ekologizacja przemysłu UE powinna iść w parze ze skutecznymi kampaniami informacyjnymi, dotacjami na produkcję i tym podobnymi działaniami, które zapewniałyby równomierny wzrost popytu na produkty rynków ekologicznych.

4.4. Istotne fragmenty przemysłowych łańcuchów wartości znajdują się obecnie za granicą, co powoduje wyraźne słabości europejskiej gospodarki i europejskiego społeczeństwa. UE powinna zatem promować w globalnych łańcuchach wartości zawarte w produktach elementy pochodzenia europejskiego. Zamówienia publiczne powinny stwarzać zachęty dla towarów wytwarzanych z komponentów pochodzących z UE. Organy publiczne muszą przypisać wkładowi, jaki oferta wnosi w zrównoważoność i odporność, wagę od 15 % do 30 % wśród kryteriów udzielenia zamówienia. Wykracza to poza zwykłe kryteria cenowe (najniższej ceny) i jest zgodne z zasadą „oferty najkorzystniejszej ekonomicznie”. Takie postępowanie powinno doprowadzić do przyjęcia bardziej wiążącego podejścia w zakresie zrównoważonego rozwoju i oferty najkorzystniejszej ekonomicznie.

Ekologizacja zamówień publicznych

4.5. Cele w zakresie dekarbonizacji zasobo- i energochłonnych gałęzi przemysłu można by osiągnąć szybciej dzięki ekologizacji zamówień publicznych, która wciąż nie przyniosła dużych postępów w zakresie redukcji emisji CO₂. Nadal może ona również być sposobem na stworzenie rynków produktów ekologicznych. Na potrzeby zamówień publicznych, badań i rozwoju, innowacji i podejmowania decyzji inwestycyjnych można także wykorzystywać unijną systematykę dotyczącą zrównoważonego rozwoju⁽⁵⁾, która ma wspierać zrównoważone inwestycje dzięki określeniu na poziomie przemysłu jasnych kryteriów dotyczących tego, co uznaje się za działalność ekologiczną.

Interwencje po stronie podaży

4.6. W tym kontekście odpowiednie ramowe warunki regulacyjne dotyczące modeli produkcyjnych wykorzystujących czyste technologie mogłyby pomóc w skutecznej realizacji polityki dekarbonizacji jako całości i uzupełniłyby ambitne plany UE w zakresie neutralności klimatycznej – w praktyce i na wszystkich szczeblach.

4.7. Z punktu widzenia konkurencyjności unijnego przemysłu, zwłaszcza jego zasobo- i energochłonnych gałęzi, ważne jest również wprowadzenie długoterminowych mechanizmów, które będą ułatwiały produkcję i wykorzystanie zdekarbonizowanej energii elektrycznej i energii po konkurencyjnych w skali światowej cenach oraz zwiększały dostępność tej energii. Należy stworzyć jasne i precyzyjne ramy konkurencyjnej pod względem kosztów produkcji zielonego i różowego wodoru, jak i mechanizmy wspierające rozwój infrastruktury wodorowej oraz zmianę i podnoszenie kwalifikacji pracowników w przemyśle opartym na wodorze.

4.8. Co do zaproponowanego przez Komisję europejskiego aktu w sprawie surowców krytycznych⁽⁶⁾ EKES uważa, że obecne wykazy surowców krytycznych i strategicznych powinny zostać uzupełnione o surowce istotne dla transformacji ekologicznej i cyfrowej, które to surowce w przyszłości mogą stać się krytyczne i strategiczne (np. aluminium, żelazostopy, grafit syntetyczny, srebro), oraz o surowce wtórne, pokonsumenckie (np. złom).

Polityka handlowa

4.9. Tych celów nie da się osiągnąć bez równych warunków działania na całym świecie, które można stworzyć dzięki dobrze opracowanej polityce handlowej i silnym instrumentom ochrony handlu, aby chronić przemysł UE przed nieuczciwą konkurencją i dumpingiem ze strony państw trzecich. UE powinna dążyć do zapewnienia szybszego wdrażania środków ochrony handlu, szybciej i skuteczniej prowadzić dochodzenia oraz umożliwić szerokie zastosowanie środków tymczasowych.

⁽⁵⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów »Unijna systematyka dotycząca zrównoważonego rozwoju, sprawozdawczość przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju, preferencje w zakresie zrównoważonego rozwoju oraz obowiązki powiernicze: ukierunkowanie finansowania na Europejski Zielony Ład«” (Dz.U. C 517 z 22.12.2021, s. 72).

⁽⁶⁾ COM(2023) 160.

4.10. Wprowadzenie CBAM służy temu, by zapobiegać ucieczce emisji oraz zachęcać do dekarbonizacji na całym świecie. UE musi podjąć wszelkie niezbędne kroki, aby wdrożenie CBAM nie pociągnęło za sobą wzrostu emisji gazów cieplarnianych w innych częściach świata.

4.11. EKES zaleca, by Komisja oceniła skuteczność CBAM pod względem przeciwdziałania ryzyku ucieczki emisji w przypadku towarów produkowanych w UE w celu wywozu do państw trzecich. Należy tego dokonać w okresie oceny, zanim ten środek zostanie wprowadzony w życie. Jeżeli w tym sprawozdaniu stwierdzi się, że istnieje ryzyko ucieczki emisji w przypadku towarów produkowanych w UE, Komisja powinna przedstawić wniosek ustawodawczy służący wyeliminowaniu takiego ryzyka. Ponadto w okresie przejściowym należy zbadać szeroki wachlarz mocnych środków przeciwdziałających obchodzeniu przepisów, a następnie zastosować je do przywozu.

4.12. Trzeba wzmocnić nadzór rynku, aby zagwarantować zgodność importowanych towarów z wymogami, także pod względem zawartości materiałów z recyklingu w tych towarach. UE powinna rozważyć harmonizację i wzmocnienie swoich przepisów dotyczących przywozu towarów przemysłowych i dotyczących handlu elektronicznego, aby promować zrównoważone produkty wytwarzane w uczciwy sposób.

Finansowanie i inwestycje

4.13. Spójność przepisów UE jest niezbędna, aby zapewnić przewidywalność i przyciągnąć ekologiczne inwestycje oraz wspierać zieloną transformację i konkurencyjność przemysłu. Konieczne będą także instrumenty ostrożnościowej polityki tworzenia rynków, aby można było w pełni uwzględnić i priorytetowo traktować wartość niskoemisyjnych surowców przemysłowych oraz zwiększyć popyt na produkty wytwarzane z tych surowców.

4.14. Potrzebne jest również finansowanie w celu pobudzenia działalności badawczo-rozwojowej, aby UE mogła stać się liderem w dziedzinie zrównoważonego rozwoju. Uproszczenie procesu składania wniosków o finansowanie publiczne ma kluczowe znaczenie dla przyspieszenia innowacji i zrównoważonego rozwoju.

4.15. Procedury udzielania zezwoleń trzeba postrzegać w kontekście projektów inwestycyjnych i innowacyjnych, które mają na celu sprzyjanie zarówno konkurencyjności gospodarczej, jak i ekologizacji gospodarki. Identyfikacja projektów priorytetowych odnośnie do działalności takiej jak górnictwo, rafinacja czy recykling jest również niezbędna do poprawy bezpieczeństwa dostaw dla przemysłu w UE. Przyspieszone procedury wydawania pozwoleń i łatwiejszy dostęp do finansowania będą miały kapitalne znaczenie dla zapewnienia strategicznej autonomii w ramach tych łańcuchów wartości. W trakcie tego procesu będzie bardzo ważne, aby zachować równe warunki działania na jednolitym rynku UE. Nowe możliwości dotyczące dotacji krajowych w kontekście tymczasowych ram kryzysowych sprzyjają zamożniejszym państwom członkowskim, w których obserwuje się tendencję do większej liczby krajowych środków finansowania.

Gospodarka o obiegu zamkniętym

4.16. Aby promować obieg zamknięty, UE powinna skupić się na technologiach wspierających i obiektach przeznaczonych na zbiórkę odpadów, sortowanie i recykling. W związku z tym gospodarka o obiegu zamkniętym mogłaby być instrumentem służącym dekarbonizacji i zwiększaniu popytu na produkty pochodzące z recyklingu przez tworzenie rynków tych produktów. Niestety same przepisy utrudniają recykling odpadów. Potrzebne są uproszczenia, aby pobudzić działalność w zakresie recyklingu.

Bruksela, dnia 13 grudnia 2023 r.

Oliver RÖPKE

Przewodniczący

Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego